

FAGFORBUNDET

Hefte 3

Sak 4

→ Sak 4 Faglig og økonomisk
beretning 2022–2025

Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst

Innhold

Beretning for 2021–2025	3
1.0 Seksjonsstyret	3
1.1 Seksjonsstyret valgt på Landsmøtet 2017–oktober 2022:	3
1.2 Seksjonsstyre valgt på Landsmøte i 2022	4
1.3 Yrkesseksjonens representasjon i Landsstyret 2022–2025	4
1.4 Yrkesseksjonsstyrets arbeid	5
1.5 Representasjon	5
1.6 Samarbeid med yrkesseksjonslederne i fylkene	5
1.7 Informasjon til medlemmer	5
1.8 Høstkonferansen	6
1.9 Arendalsuka	7
1.10 Administrasjonen	7
2.0 Høringer 2021 – 2024	8
2.1 2021	8
2.2 2022	8
2.3 2023	8
2.4 2024	9
2.5 2025	9
2.6 Innspill	9
2.7 Rapporter/andre dokumenter	10
3.0 Representasjon	11
3.1 Kirke/gravferdsområdet:	11
3.2 Kulturområdet	11
3.3 Oppvekstområdet	11
3.4 Utdanning	11
3.5 Referansegrupper for Utdanningsdirektoratet	11
4.0 Medlemsutvikling	12
5.0 Økonomisk beretning	12
5.1 Regnskapstall	13

6.0 Faglig beretning – overordnede verdier/felles plattform	14
6.1 Velferdsstaten	14
6.2 Bærekraftig utvikling – fellesskap, klima og miljø.....	15
6.3 Mangfold, inkludering og likestilling	15
6.4 Kompetanse og heltid	17
6.5 Tverrfaglig samarbeid	18
6.5 Arbeidsmiljø og folkehelse	18
6.6 Det digitale arbeidslivet	19
6.7 Lokaldemokrati og frivillighet	20
7.0 Yrkesfaglige resultater og utviklingstrekk	21
7.1 Kirke og gravferd	21
7.2 Kultur, bibliotek og ungdomsarbeid	23
7.3 Oppvekst	26

Beretning for 2021–2025

Beretningen tar for seg perioden fra 1.1.2021 til ca 1.tertial i 2025. Det vil være litt overlapping fra forrige beretning. Fra 2025 går vi inn i en normal fireårsperiode, og 2025 vil være første år i neste beretning.

1.0 Seksjonsstyret

Seksjonsstyret som ble valgt i 2017 fortsatte sitt virke fram til Landsmøtet i 2022. Det vil si at vi har hatt to seksjonsstyrer i perioden.

1.1 Seksjonsstyret valgt på Landsmøtet 2017–oktober 2022:

Leder	May-Britt Sundal	Oppvekst	Buskerud/Viken
Nestleder	Morten Lindhard	Oppvekst	Akershus/Viken
Medlem	Anne Grete Reinertsen	Oppvekst	Vest-Agder/Agder
Medlem	Kjell-Sverre Fostervold	Kirke/gravferd	Nordland
Medlem	Knut Remi Heimvik	Kultur	Hordaland/Vestland
Medlem	Randi Færevik	Oppvekst	Oslo
Fast vara	Frode Lagset	Kirke/gravferd	Oslo

Varamedlemmer:

1. vara	Tove-Laila Bjerke	Kultur	Møre og Romsdal
2. vara	Ellen Svantesen	Oppvekst	Aust-Agder (Agder)
3. vara	Kristian Meyer	Oppvekst	Hordaland (Vestland)
4. vara	Sefany Mesfin	Oppvekst	Rogaland
5. vara	Jens Christian Berg	Kultur	Nordland

1.2 Seksjonsstyre valgt på Landsmøte i 2022

Leder	May-Britt Sundal	Oppvekst	Buskerud/Viken
Nestleder	Morten Lindhard	Oppvekst	Akershus/Viken
Medlem	Knut Remi Heimvik	Kultur	Hordaland/Vestland
Medlem	Randi Færevik	Oppvekst	Oslo
Medlem	Frode Lagset	Kirke/gravferd	Oslo/TeoLOgene
Medlem	Marianne Brattsveen	Kirke/gravferd	Innlandet

Varamedlemmer:

1. vara	Lars Fredrik Gregerslund	Oppvekst	Vestfold/Telemark
2. vara	Ann Merethe Larsos Kristensen	Oppvekst	Nordland
3. vara	Kenneth Wiik Søttar	Oppvekst	Telemark
4. vara	Tove-Laila Bjerke	Kultur	Møre og Romsdal
5. vara	Ellen Svantesen	Oppvekst	Agder
6. vara	Ragnhild Kjølmoen Aarø	Kultur	Rogaland

1.3 Yrkesseksjonens representasjon i Landsstyret 2022–2025

1. Morten Lindhard
2. Knut Remi Heimvik
3. Randi Færevik
4. Frode Lagset
5. Marianne Bratsveen
6. Lars F. Gregerslund

1.4 Yrkesseksjonsstyrets arbeid

År	Antall møter	Antall saker
2021	12	97
2022	8	67
2023	9	81
2024	10	98

Under og etter pandemien har minst 50 % av styremøtene vært digitale. Fysiske styremøter har blitt lagt til andre samlinger slik at en sparer reisevirksomhet.

Styret har i perioden også hatt fysiske styremøter med arbeidsplassbesøk i hhv Innlandet (Gjøvik/Gran) i 2023 og i Nordland (Bodø) i 2024.

Styret har fulgt opp faggruppene, og deltatt i arbeidsgrupper, eksempelvis Samisk arbeidsgruppe og arbeidsgruppa for kjønns – og seksualitetsmangfold.

1.5 Representasjon

Det er primært yrkesseksjonsleder og AU-medlem May-Britt Sundal som har representert Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst i møter med myndigheter og politikere. De øvrige styremedlemmene har deltatt på møter og samlinger som ligger til deres ansvarsområder. Denne perioden har det vært særlig viktig å arbeide systematisk for å påvirke politikken på hele oppvekstområdet. Men det har også vært kontakt med politikere om kirke – og gravferdspolitikk og kulturpolitikk.

1.6 Samarbeid med yrkesseksjonslederne i fylkene

Yrkesseksjonsstyret har i hele perioden hatt månedlige teamsmøter med yrkesseksjonslederne i fylkene. Formålet med de månedlige teamsmøtene har vært å holde hverandre orientert om faglige og yrkespolitiske temaer. Dette har vært særlig viktig i perioder med politiske prosesser som har berørt våre medlemmer. Eksempelvis i forbindelse med barnehageforliket.

Både styret og yrkesseksjonslederne har ytret ønske om fysiske møter i tillegg, og det er blitt avholdt 1–3 ganger i løpet av året, som oftest i forbindelse med andre samlinger, eks. høstkonferansen, slik at vi unngår unødvendig reisevirksomhet.

1.7 Informasjon til medlemmer

Seksjonsstyret har vært opptatt av å gi tillitsvalgte og medlemmer aktuell og riktig informasjon. I 2023 ble det utarbeidet en egen informasjons- og kommunikasjonsplan, med noen konkrete tiltak. Den viktigste informasjonskanalen ut til medlemmene er nyhetsbrev ca hver 3.uke. Nyhetsbrevet sendes direkte til alle medlemmer, og har en relativt bra åpningsrate. Når noen medlemsgrupper har behov for informasjon utover dette, har vi sendt egne og «skreddersydde» nyhetsbrev.

Vi har ved flere anledninger også invitert til teamsmøter med enkelte grupper for å få en bedre dialog. Dette er et effektivt og praktisk informasjonstiltak.

Yrkesseksjonsledere får også aktuell informasjon tilsendt direkte, f.eks om noe haster, og det formidles informasjon på de månedlige teamsmøtene.

Det er et ønske fra mange om større synlighet i riksmidia. Det er krevende å selge inn våre saker til NRK, TV2, VG og Aftenposten, men ikke umulig. Noen smakebiter kan nevnes:

I 2023 kom en ny studie, utført av Bente Gurine Kvitvær Nordmo (Universitetet i Stavanger) tyder på at mannlige ansatte oppmuntrer barna til mer fysisk aktivitet ute og de kvinnelige til roligere leker. Et hovedfunn fra studien er at mannlige barnehageansatte ofte er mer spontane i leken. Hun møtte lederen av arbeidsgruppa «Menn i barnehagen», Kristian Meyer, i debatt på TV2 nyhetene. Les mer om undersøkelsen her: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1350293X.2022.2151639?journalCode=recr20>

I 2024 hadde NRK fokus på regjeringens forslag til nytt kompetanse- og karriereutvikling for barnehagelærere. I den anledning intervjuet NRK Tone Kristin Rekstad, som er medlem av arbeidsgruppa for barnehagelærere. Hun delte sine erfaringer med å ta videreutdanning som barnehagelærer i distrikts Norge, i intervjuet mente hun at systemet bør ta hensyn til de ekstra utgiftene man har pga. reiseutgifter.

I mars 2024 hadde seksjonsleder May-Britt Sundal et innlegg i Dagsavisen hvor hun etterlyser kulturloven.

Ambisjonen videre er å bruke Instagram mer til å synliggjøre yrkesgrupper og enkeltsaker.

Fagforbundet har også vært en aktør i diskusjonen om etablering av private krematorier, samt kremasjonskapasiteten i landet. Førstnevnte ble frontet av yrkesseksjonsleder i Innlandet.

1.8 Høstkonferansen

Høstkonferansen er blitt et viktig yrkespolitisk og yrkesfaglig verksted, med deltakere fra alle fylkene. Det legges opp til faglige og yrkespolitiske innledninger som favner bredt. Yrkesseksjonen sentralt dekker deltakelse for 3 personer fra hvert fylke, og så kan fylkene selv velge om de ønsker å ha med flere, f.eks hele yrkesseksjonsstyret.

Fra programmet 2021: Konferansen ble åpnet av Wegard Harsvik, påtroppende statssekretær ved statsministerens kontor. Andre poster på programmet var «grunnkurs» i personvern, swot-analyse, kurs i politisk påvirkningsarbeid med Agenda.

Fra programmet i 2023: Kulturminister Lubna Jaffery åpnet konferansen. Andre poster på programmet var arbeidet med kulturstrategien, det moderne biblioteket, kirkelig organisering, 70 år med fritidsklubb, «Hvor er mine brødre» – om menn i oppvekstsektoren. Erfaringsutveksling menn i barnehage, samisk arbeid i Engerdal, bibliotek – og kultursatsing i Møre og Romsdal. Konferansen ble avsluttet med en bolk om ledelse, lagarbeid og kommunikasjon.

Fra programmet i 2024: Barne – og familieminister Kjersti Toppe åpnet konferansen. Andre poster på programmet var foredrag om ledelse i oppvekstsektoren, SINTEF sin forskning om arbeidsmiljø for barnehageansatte og ansatte i tilrettelagt undervisning. Særavtaler, kremasjonspolitikk, kompetansemidler, innleie i kultursektoren, informasjon om LHBT+. Konferansen ble avsluttet med et innlegg om dysleksivennlig arbeidsliv.

Det har vært avholdt styremøter og møter med yrkesseksjonslederne i forkant av Høstkonferansene.

I 2022 ble ikke Høstkonferansen arrangert, siden konferansen ikke arrangeres i år med landsmøte og landskonferanser.

1.9 Arendalsuka

Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst har vært til stede på ulike måter under Arendalsuka. Vi har sammen med LO kultur arrangert seminar om mangfold i 2022, og vi har «feiret» Gravferdslovens 125-årsjubileum i 2022. I 2023 deltok Knut Remi Heimvik i panelsamtale om hvordan forebygge psykisk uhelse hos ungdom.

Seksjonsleder har deltatt på flere arbeidsplassbesøk i nærområdet, og styremedlemmer og rådgivere har fulgt godt med på hva flere aktører i oppvekstfeltet har arrangert. Fagforbundet har også deltatt på arrangementer i samarbeid med Partnerskap mot mobbing.

1.10 Administrasjonen

Administrasjonens hovedoppgave er å iverksette styrets beslutninger, og bidra til at styret får tilstrekkelig informasjon til å fatte gode vedtak. Administrasjonen bidrar til å gi yrkesseksjonslederne informasjon og støtte i faglige spørsmål. Rådgiverne drifter faggrupper, og sørger for at det er en kobling mellom faggruppene og seksjonsstyret.

- Ingri Bjørnevik: Ansvar for oppvekstfeltet, mangfold og utdanning
- Bjarne Kjeldsen: Ansvar for kirke og gravferdsfeltet
- Heidi Anderssen-Dukes: Ansvar for kulturfeltet
- Cecilie Haga: Ansvar for Partnerskap mot mobbing, tverrfaglig samarbeid.
Fram til november 2023
- Stine Hjerpbakk: Ansvar for Partnerskap mot mobbing, spesialpedagogikk, ansatt fra november 2023.
- Camilla Orsten: Sekretær, fram til september 2023
- Tina Asif: Sekretær, fra juni 2023
- Ellen Ovenstad: Enhetsleder

2.0 Høringer 2021 – 2024

2.1 2021

Februar	Høring på forslag til endringer i barnehageloven om plikt til å vurdere barns norskkunnskaper før skolestart, mm. Høring ny nasjonal rammeplan for SFO
April	Barne- og ungdomskulturmeldingen.
Mai	Høring om endring i forskrift til opplæringsloven om utvidelse av moderasjonsordning i SFO
September	Høring NOU 2021:13: Barneliv foran, bak og i skjermen
Oktober	Høring om endringer i gravplassloven og gravplassforskrifta
Desember	Høring om Müller-Nilsen-Utvalgets rapport «Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering», i regi av Kirkerådet.

2.2 2022

Mars	Høring av sluttrapport fra rammeplangruppa for barnehagelærerutdanninga Høring – forslag til endring i arbeidsmiljøloven (styrking av retten til heltid)
Oktober	Høring om digital gravplassmelding og endringer i Gravplassloven Lov om omsetning av bøker (Bokloven) Folkehelsemeldingen

2.3 2023

Januar	Høring om frivillighet og regionale kulturfond
Februar	Høring om forslag til ny bestemmelse om krav til styrer i forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager
Mars	Høring om 12 timers gratis SFO på 1.og 2.trinn
Juni	Høring om innhold i ny kulturlov (departementet)
Desember	Høring – Forslag til endring i reglene om hvem som kan ansettes i lærerstilling og forslag om å tydeliggjøre reglene om faglig ansvar for opplæringen.
Hele 2023	Endringer i arbeidsmiljøloven – innleie og arbeidsgiveransvaret

2.4 2024

Januar	Høringsuttalelse om Riksantikvarens håndverksstrategi
Februar	Høring på NOU 2023:27 Et nytt system for kvalitetsutvikling – for elevenes læring og trivsel
Mars	Høring om utvidelse av ordningen med 12 timers gratis SFO for elever på 3.trinn Høring om Forslag til endringer i fraværsreglene i videregående skole
April	Høring på Rapport om et jevnere utdanningsløp
Oktober	Høring på stortingsmelding «En mer praktisk skole for bedre læring, motivasjon og trivsel for 5. til 10. trinn»
Desember	Høring på endringer i kulturloven (Stortinget)

2.5 2025

Januar	Høring NOU 24:20 «Det digitale(!) livet, Balansert oppvekst i skjermenes tid»

2.6 Innspill

Mai 2022	Innspill til stortingsmelding om 5–10.trinn
2024	Skjermbrukutvalget – Fagforbundet deltok i referansegruppe

2.7 Rapporter/andre dokumenter

Januar 2022	«Vi er ikke de som roper eller klager høyest» Tanker om arbeidsmiljø og ny organisering blant fellesrådsansatte i den norske kirke (Institutt for kirke- religions – og livssynsforskning/KIFO Rapport 2022:1- på oppdrag fra Fagforbundet)
August 2022	«Kommunal kultursektor 2022: Organisering, prioritering og planlegging.» Telemarksforskning, rapport 707.
September 2022	Ytringsfrihetskommisjonens rapport NOU 2022:9 En åpen og opplyst offentlig samtale.
Høst 2023	Skolemiljøansattes roller og kompetanse i laget rundt eleven (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning) NIFU-rapport 2023:15
Februar 2023	Regjeringens nasjonale barnehagestrategi mot 2030
Mars 2023	Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2023–26 Folkehelsemeldinga (Meld.St. 2022–23)
August 2023	Sannhets – og forsoningskommisjonens rapport
April 2024	Rammeverk for fritidsklubber Innspill til «Veileder spesialundervisning»
Mai 2024	Evalueringsplan for SFO (NTNU-Samfunnsforskning)
November 2024	Baselinerapport for Fagforbundet – kohorten (rapport nr. 2024: 01366)

3.0 Representasjon

Seksjonen har vært representert i følgende råd og utvalg:

3.1 Kirke/gravferdsområdet:

- Faglig Råd innen Norsk Forening for Kirkegårdskultur
- LO kirke – avviklet etter at arbeidsgiverordningen i KA ble landet
- Kostra kirke
- OU-styret i KA-sektor
- Kirketjener- og gravplasskolens driftsstyre
- Standardarbeid for gravferd
- Arbeidsgruppa for utvikling introduksjonskurs til nyansatte i Dnk
- Arbeidsgruppe for utvikling av veileder for gjenbruk av grav

3.2 Kulturområdet

- LO kultur
- LO's kulturutvalg
- Bibliotekparaplyen

3.3 Oppvekstområdet

- Faglig råd for helse og oppvekst (FRHO)
- Nasjonalt fagråd for fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag (NFFHO)
- Nasjonalt forum for barnehagekvalitet
- Partnerskap Mot Mobbing
- Barnehagedagen
- Rosa kompetanse
- Referansegruppe for skolen
- Referansesgruppe for barnehage

3.4 Utdanning

- Utdanningsdirektoratet eksamensnemnd
- Utdanningsdirektoratets klagenemnd for barne- og ungdomsarbeiderfaget
- KD Referansegruppe for etter- og videreutdanningsutvalget for barnehage og skole,
- Oslo Met, nettverk for yrkesfaglærerutdanningen
- OsloMet, referansegruppe i Pilotprosjektet «Veiledning til barnehageeiere for styrke kvaliteten i barnehagen. (avsluttet 2024)

3.5 Referansegrupper for Utdanningsdirektoratet

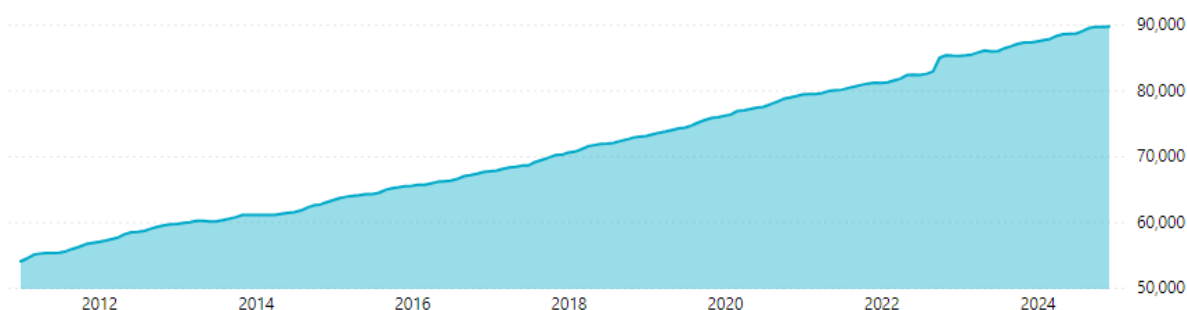
- Referansegruppa for ny rammeplan for SFO (2 g/år)
- Referansegruppa for TALIS Starting Strong
- Referansegruppe for godt og trygt barnehage- og skolemiljø (avsluttet 2023)
- Referansegruppa for arbeid med kvalitet og kompetanse i barnehagen (3 g/år)
- Referansegruppe for implementering av ny opplæringslov
- Referansegruppe for tilskudd til lokale kompetanseutvikling (2 g/år)
- Referansegruppe for internasjonale studier (1 g/år)

4.0 Medlemsutvikling

Totalt medlemstall pr 01.01.2025: 89707

Yrkesaktive	59 352
Studenter	2 994
Læringer	1 697
Elever	1 382

Medlemsutvikling

Yrkesseksjonen har hatt en jevn stigning i medlemstall. Oppvekstsektoren, med barnehage, skole og SFO, er desidert størst, med ca. 2/3 av medlemmene. Det har vært en viss spenning knyttet til at Bibliotekarforbundet har åpnet opp for at også bibliotekansatte uten bibliotekfaglig utdanning kan melde seg inn, men det har ikke gitt synlig utslag på medlemstallet i Fagforbundet. I perioden har Fagforbundet Teater og scene meldt flere av sine yrkesgrupper over til Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst, fra Yrkesseksjon samferdsel og teknisk.

5.0 Økonomisk beretning

Yrkesseksjonens økonomiske rammer er redusert som følge av kontingentreduksjonen på Landsmøtet i 2022. Som en konsekvens av reduserte rammer og vedtak om å redusere klimaavtrykk, har Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst lagt om driften til stadig mer digitale møter og aktiviteter. Antall fysiske styremøter og faggruppemøter er redusert med mer enn 50 % i perioden.

Budsjettet er også forenklet, slik at det er blitt færre budsjettposter til drift. Det betyr mindre øremerking, og noe større fleksibilitet. Seksjonsstyret behandler budsjettet samtidig som tiltaksplan for det enkelte år, med oppdateringer på budsjett og regnskap gjennom året.

5.1 Regnskapstall

2021		Budsjett	Regnskap
23011	Internasjonale møter/konferanser	80 000	50 169
97100	Faggrupper	150 000	196 691
97101	Yrkesseksjonsstyrene	130 000	147 432
97109	Oktoberkonferansen	800 000	373 761
97800	Yrkesseksjonsrettet tiltak	2 349 000	1 503 314
97801	Yrkesfaglige tiltaksmidler til forbundsregionene	2 176 000	2 134 175
År 2021		4 570 000	3 657 821

2022		Budsjett	Regnskap
23011	Internasjonale møter	80 000	9 018
97800	Yrkesseksjonsrettet tiltak	2 830 000	2 487 204
97100	Faggrupper	350 000	274 597
97101	Yrkesseksjonsstyret	360 000	270 349
97801	Yrkesfaglige tiltaksmidler til fylkene	2 219 000	2 219 175
2022		5 839 000	5 260 343

2023		Budsjett	Regnskap
23011	Internasjonale møter	60 000	127 706
97800	Yrkesseksjonsrettet tiltak	2 250 000	1 750 379
97100	Faggrupper	350 000	254 300
97101	Yrkesseksjonsstyret	360 000	507 106
97109	Høstkonferansen	375 000	417 890
97801	Yrkesfaglige tiltaksmidler til fylkene	2 219 000	2 219 000
2023		5 614 000	5 276 381

2024		Budsjett	Regnskap
23011	Internasjonale møter	20 000	23 341
97800	Yrkesseksjonsrettet tiltak	1 660 000	572 358
97100	Faggrupper	300 000	258 906
97101	Yrkesseksjonsstyret	275 000	299 236
97109	Høstkonferansen	375 000	572 358
97801	Yrkesfaglige tiltaksmidler til fylkene	2 219 000	2 218 998
	2024	4 849 000	3 945 197

6.0 Faglig beretning – overordnede verdier/felles plattform

Den faglige beretningen tar utgangspunkt i hovedlinjenes inndeling. Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst er organisert i tre hovedbolker, med ulike utfordringer. Vi har valgt å se på de overordnede verdiene samlet, og gå mer i dybden på de yrkesfaglige utfordringene.

6.1 Velferdsstaten

Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst dekker en stor bredde av sektorer og yrker, men behovet for en sterk velferdsstat står som et samlende utgangspunkt for seksjonens mål og aktiviteter. Virksomhetene våre medlemmer er ansatt i, bidrar til å dekke dette behovet på ulike måter. Det å skape felles arenaer for meningsfulle fellesskap og tilhørighet, er en viktig fellesnevner for alle fagområdenes samfunnsoppdrag. Mye av det medlemmene våre jobber med, handler om å legge til rette for at alle skal ha en mulighet til å høre til i et fellesskap som den man er. Alle skal ha en mulighet til å høre til i et fellesskap som den man er. Dette er viktig for alle, men av ekstra stor betydning for de mest sårbare gruppene blant oss. Kanskje er det slik, at for de fleste av oss er velferdsstaten vår viktigste forsikring. For de som av ulike grunner har, eller står i fare for å falle utenfor, kan våre medlemmers faglige innsats være bokstavelig talt livsviktig.

Her berører vi en tematikk som lett glir over i idealisme og festtaler. Men å sikre alle lovgitte rettigheter og generelt menneskeverd, kan kreve mye av de som står i første linje. Vold og trusler kombinert med knappe bemanningsressurser, er et eksempel på et problem som bidrar til dette. Alle yrkesfaglige tiltak som bidrar til at medlemmene våre kan løse arbeidsoppgavene sine med trygghet og profesjonalitet, bidrar til å trygge velferdsstaten. Det samme gjør yrkespolitisk arbeid for forsvarlige rammebetingelser ute i virksomhetene. Lokalt, regionalt og nasjonalt.

6.2 Bærekraftig utvikling – fellesskap, klima og miljø

Fagforbundets verdier oppsummeres i slagordet Omtanke, solidaritet, samhold – OSS. I møte med naturkrise og klimaendringer utfordres vi på disse verdiene. Valgene vi tar som samfunn og enkeltindivider får konsekvenser i tid og rom på en måte det er krevende å ta inn over seg. Det grønne skiftet handler ikke bare om teknologi og energi. Det handler vel så mye om verdier og fellesskap som står seg i møte med økonomiske nedgangstider og usikkerhet. Til syvende og sist handler det om å trygge menneskeverdet.

Gravplass og krematorier er de områdene i seksjonens sektorer hvor det er størst potensiale for kutt i klimautslipp og økt oppmerksomhet på naturverdier. Her har seksjonen i perioden arbeidet interessepolitisk for å få økt oppmerksomhet på problemstillinger som bærekraft i krematoriesektoren og jordsmonn på gravplasser. Administrasjonen har også bidratt faglig om emnene i fagtidsskrift og foredrag. I faglig råds utviklingsredegjørelse, har det vært et mål å vise hvordan de ulike fagene jobber med det grønne skiftet.

Når det gjelder de verdimessige utfordringene ved en bærekraftig utvikling, har seksjonens arbeid for styrking av biblioteksektoren og fritidsklubbene stått sentralt. Det samme har arbeidet for økt oppmerksomhet på betydningen av etisk bevissthet og verdig praksis i gravplasssektoren.

6.3 Mangfold, inkludering og likestilling

Yrkesseksjonens medlemmer er i førstelinja for å fremme mangfold, inkludering og likestilling, fra vugge til grav. Ansatte i barnehage, skole, sfo og i fritidsklubber kan vise i praktisk handling at de både har kunnskap om, forståelse og respekt for at vi lever forskjellige liv, og på ulike måter beriker samfunnet. Alle barn og unge trenger voksne og positive rollemodeller å identifisere seg med. Fagforbundet har samarbeidet med prosjektet «Hvor er mine brødre?» som nettopp arbeider for å fremme positive, mannlige forbilder.

Kulturansatte kan bidra til å speile hele bredden av befolkningen, ved å gi flere rom for å oppleve, skape og uttrykke seg. Kirkegårdsarbeidere, krematører og kirketjenere møter ulike tradisjoner og verdier i sitt arbeid, og må være i stand til å gi alle verdige rammer rundt viktige seremonier i livet.

Yrkesseksjonen har i perioden arbeidet særlig med tre temaer:

6.3.1 Samisk arbeidsgruppe

Opprettet i forbindelse med rapporten fra Sannhets – og forsoningskommisjonen. Samisk arbeidsgruppe skal bidra til å øke kunnskapen om samisk språk og kultur, også i overordnede føringer for oppvekstsektoren. Det er etablert en arbeidsgruppe med tillitsvalgte fra samiske områder og yrkesseksjonsledere fra fylker med en betydelig samisk befolkning. Yrkesseksjonen har utviklet materiell for å feire samisk nasjonaldag og synliggjøre samisk språk og kultur i den samiske språk-uka. Fagforbundet har hatt dialog med sameetinget om saker som har berørt våre medlemmer innenfor temaet. Dialogkort om mobbing er oversatt til tre samiske språk. Rapporten fra Sannhets – og forsoningskommisjonen finner du her: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=94524>

6.3.2 Arbeidsgruppe for kjønns- og seksualitetsmangfold

Det er en kjensgjerning at LHBT+ befolkningen opplever mobbing og vold i større grad enn andre deler av befolkningen. De skårer lavt på mange helseindikatorer. Yrkesseksjonen har hatt som uttalt mål å øke kunnskapen om kjønns- og seksualitetsmangfold – blant annet gjennom et samarbeid med Rosa kompetanse og etablering av en ad hoc arbeidsgruppe knyttet til seksjonsstyret.

6.3.3 Menn i barnehagen

Fagforbundet har tatt behovet for at flere menn jobber i oppvekstsektoren på alvor. Blant våre yrkesgrupper som kan knyttes til oppvekstsektoren (barnehage/skole/sfo) har antall medlemmer økt fra **2 486** i 2011 til **5 627** i 2025(april). For barnehagelærere er tallene **61** mannlige barnehagelærere i 2011 til **252** i 2025. For mannlige barnehageassistenter er tallet **1 157** i 2011, og **1 360** i 2025.

Forskning viser at skal man utjevne kjønnsstereotypiske trekk på en arbeidsplasser, må minoriteten utgjøre mer enn 20 prosent av bemanningen.

Konferansen «Menn i barnehage» er blitt gjennomført hvert år fra 2022. Konferansen er et møtested for mannlige barnehageansatte. De har det til felles at de kan oppleve mistenkeliggjøring fordi de er menn, og de er usikre på eget rettsvern i jobben sin. Det har vært nyttig for deltakerne å ha muligheten til å diskutere erfaringer og utfordringer, og det har vært nyttig for Fagforbundet å få mer innsikt i dette.

Konferansene har blitt gjennomført i ulike byer rundt om i landet, hvor en representant fra yrkesseksjonsstyret og fylkeskretsen har deltatt. På konferansen i 2023 ble lederen av Mannsutvalget invitert for at han skulle å få mer kunnskap om hvordan arbeidshverdagen for menn i barnehagen kan være.

Fagforbundet har deltatt på et frokostseminar ved Oslo Met i mai 24. Tema for seminaret var Mannsutvalgets tiltak nummer 16: Gjennomføre en nasjonal satsing for at flere unge skal velge og gjennomføre kjønnsutradisjonelle utdanningsprogram på yrkesfag

6.3.4 Partnerskap mot mobbing,

Motsatsen til mangfold, inkludering og likestilling er utenforskap og ekskludering. Yrkesseksjonen har i perioden representert Fagforbundet i **Partnerskap mot mobbing**, og bidratt til arbeidet i partnerskapet. Erfaringene fra partnerskapet bekrefter langt på vei at endringer skjer på grasrota, i møtet mellom enkeltmennesker. Det bekrefter hvor sentralt det er at alle som jobber med barn og unge, på alle arenaer, bidrar i arbeidet med å skape et større fellesskap som inkluderer på tvers av skillelinjer, og ikke ekskluderer og skaper større splittelse.

6.4 Kompetanse og heltid

En viktig del av det yrkesfaglige og yrkespolitiske arbeidet er å bidra til å utvikle og styrke mulighetene for kompetanseutvikling. Det er viktig for at den enkelte skal oppleve mestring og utvikling i arbeidet sitt, og for at samfunnet skal ha tilstrekkelig kompetanse til å ivareta sine oppgaver.

Det har vært et konstruktivt samarbeid med KA (Kirkens arbeidsgiverforening) for å revidere og ferdigstille Kirketjenerskolen, og en utdanning for krematører er påbegynt. Vi har også gitt bortimot 50 kirkegårdsarbeidere og kirketjenere tilbud om et kurs i sorgarbeid, med utgangspunkt i deres arbeidssituasjon.

I samarbeid med Yrkesseksjon samferdsel og teknisk har Fagforbundet finansiert 100 lisenser hos FAGUS – Faglig utviklingssenter i grøntsektoren. Dette er spesielt aktuelt for kirkegårdsarbeidere.

Fagforbundet har i noen år bidratt til finansiering av et deltids studietilbud til ansatte i fritidsklubber og ungdomshus. Parallelt har det i samarbeid med Landsforeningen Ungdom og fritid vært jobbet for å få etablert et bachelortilbud i ungdomsarbeid og fritidspedagogikk. Bachelorstudiet blir en realitet fra høsten 2025 ved Universitetet i Sørøst-Norge. Vi har forventninger til at dette skal bli et faglig løft for hele feltet.

I 2021 ble Utvalget for etter- og videreutdanning i barnehage og skole oppnevnt for å utrede og foreslå modeller for etter- og videreutdanning for lærere og andre ansatte i barnehage og skole. Målet var å finne et system som sikrer god kompetanse hos ansatte i alle barnehager og skoler for å fremme utvikling, læring og dannelse hos barn og elever. I dette arbeidet var Fagforbundet representert via egen referansegruppe. I 2022 ble *NOU 2022:13 Med videre betydning; Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole* overlevert kunnskapsdepartementet.

Med utgangspunkt i denne utredningen fra utvalget, nedsatte Kunnskapsdepartementet flere arbeidsgrupper for å komme med innspill til regjeringens ønske om å lage et mer helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling.

Dette systemet omfatter følgende områder; videreutdanning, lederutvikling, oppfølgingsordningen, spesialiserte roller og funksjoner, veiledning for nyutdannede lærere og kollektive kompetanseutvikling

Den kollektive kompetanseutviklingen omfattes av tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring, dette gjelder:

- kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole
- kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring
- videreutdanning i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Midlene for kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og skole, fordeles via statsforvalterens samarbeidsutvalg, i disse utvalgene er Fagforbundet representert via fylkeskretsen.

Midlene for kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring fordeles via fylkeskommunen, videreutdanning skjer via lokalt partsamarbeid. Ordningene er på høring høsten 2025, med virkning fra 2026.

Fagforbundet vil være en aktør i evalueringen av ordningen, for å sikre at systemet er tilpasset de ulike områdene i sektoren, og at intensjonen om at alle ansatte skal inkluderes i ordningen oppfylles. Dette vil skje i tett dialog med fylkeskretsen.

Fagforbundet er representert i Faglig råd helse og oppvekst. I denne perioden har vi utarbeidet nye læreplaner i alle fagene. Rådet har vært involvert i arbeidet med modulbasert opplæring for voksne, der målet er å finne mer fleksible veier for voksne til å ta fagbrev.

I perioden har vi fått utarbeidet flere fagskoletilbud for barne- og ungdomsarbeidere. Fagskoleutdanningene har blitt populære og vi kan se en økning i antall studenter. Det vil fortsatt være viktig å styrke kompetansen i barne- og ungdomsarbeiderfaget, og utvikle flere fagskoletilbud.

6.5 Tverrfaglig samarbeid

Fagforbundets medlemmer er opptatt av tverrfaglig samarbeid. På flere områder meldes det om at medlemmer som ikke er profesjonsutdannet ikke inkluderes i det tverrfaglige samarbeidet. I NIFU-rapporten ble det dokumentert at mange skolemiljøansatte ikke ble inkludert i samarbeidsarenaer på skolene, og mange fritidsklubbansatte opplever seg fremdeles ikke inkludert i det tverrfaglige samarbeidet.

Yrkesseksjonen har i perioden arbeidet for at hele laget rundt barn og unge skal inkluderes. Vi mener dette gir det enkelte barn/enkelte elev, miljøet rundt og de ansatte, som lærer av hverandre, og opplever seg mer inkludert og ansvarliggjort. Det er et ønske at IMTEC-prosjektet kan bidra til å synliggjøre betydningen av tverrfaglig samarbeid. Fagforbundet/yrkesseksjonen må fortsette rekruttere og dyktiggjøre tillitsvalgte på alle nivåer, slik at dette kan fremmes i aktuelle fora.

6.5 Arbeidsmiljø og folkehelse

Etter at vold og trusler i barnehage, skole og SFO var et sentralt tema på Landskonferansen i 2022, har dette stått sentralt i yrkesseksjonens arbeid.

En medlemsundersøkelse blant Fagforbundets medlemmer i 2023 viste ansatte i oppvekstsektoren er blant de yrkesgruppene som oftest blir utsatt for fysisk vold på jobb, eller i sammenheng med jobb. De er litt mindre utsatt for trusler, men også her er skolemiljøansatte i øvre sjiktet. Skolemiljøansatte er blant de yrkesgruppene som oftest opplever utrygghet i forbindelse med jobb.

NIFU-undersøkelsen fra 2023 viser også at skolemiljøansatte er en utsatt gruppe. De jobber ofte alene, og opplever ikke alltid støtte fra ledelse og kolleger. Bildet «forverres» av at de i mindre grad er inkludert i partsarbeidet på arbeidsplassen, og derfor har mindre mulighet til å påvirke egen arbeidssituasjon.

Baselineundersøkelsen utført av SINTEF i 2024 viser at barnehageansatte og ansatte i tilrettelagt undervisning har tydelige arbeidsmiljøutfordringer. For barnehageansatte er det spesielt situasjonen med manglende arbeidstøy og lav bemanning som sliter. Ansatte i tilrettelagt undervisning har som tidligere nevnt en krevende arbeidssituasjon med mye alene-arbeid, manglende lederstøtte og tidvis utagerende elever.

Fagforbundet har sammen med KS og de andre arbeidstakerorganisasjonene utarbeidet veileder for å redusere vold og trusler i SFO/skole. Veilederen skal være en hjelp til kartlegging og risikovurdering, forenkling av avviksmeldinger og oppfølging av ansatte som har vært utsatt for vold. Materiellet skal blir tilgjengelig for våre lokale tillitsvalgte/medlemmer i skole/SFO.

6.6 Det digitale arbeidslivet

Det digitale arbeidslivet er en annen side av den digitaliseringen av og i samfunnet generelt. Yrkesseksjonen har vært opptatt av at hele laget må inkluderes også i den digitale strukturen. De ansatte må ha tilgang til utstyr og opplæring for å få utført arbeidet. Fagforbundets medlemmer representerer hele bredden av digital kompetanse, og berøres av digitalt utstyr, sosiale plattformer, mm på ulike måter. Samfunnets bekymring for barn og unges bruk av skjerm og sosiale plattformer angår også våre medlemmer i barnehage, sfo/skole og fritid. Det forventes at ansatte både skal beherske digitale verktøy, og ha kompetanse om personvern og digital sikkerhet. Yrkesseksjonen har i perioden hatt særlig oppmerksomhet knyttet til tilgang på utstyr og opplæring i bruk av utstyr. Videre har det vært fokus på bekymring for ansatte som blir utsatt for trusler og sjikane via sosiale medier. Det forventes i stadig større grad at ansatte bruker sine private mobiltelefoner til å utføre oppgaver i arbeidstiden.

Fagforbundet har kommet med innspill til regjeringens strategi for digitale kompetanse og infrastruktur i barnehage, SFO og skole. Vi har deltatt i referansegruppa til skjermbruk-utvalget. Viktige saker i dette arbeidet har vært lokalt medbestemmelse og tiltak for kompetanseheving som inkluderer flere yrkesgrupper enn læreren.

Fagforbundet sitter i referansegruppa til forskningsprogrammet som skal gi bedre og mer systematisk kunnskap om digitalisering og digital kompetanse i barnehage og skole. I forbindelse med dette arbeidet har vi vært med i Utdanningsdirektoratets webinar: Hva trenger vi å vite om digitalisering i barnehagen? Vi deltok sammen med Utdanningsforbundet og Foreldreutvalget for barnehager (FUB)

Det blir viktig framover å bidra til at problemstillinger løftes, og at ansvaret plasseres der det hører hjemme. Bruk av eget utstyr er et tema i sentrale/lokale forhandlinger.

6.7 Lokaldemokrati og frivillighet

Norske kommuner melder om stadig større gap mellom pålagte oppgaver, forventninger fra innbyggerne og ressursene til å løse oppgaver og innfri innbyggernes forventninger. Det forventes mer av pårørende og foreldre/foresatte, samtidig med at frivillige lag og foreninger fremheves som viktige ressurser for å få løst oppgaver. Som arbeidstaker-organisasjon er vi bekymret for at ansatte erstattes av frivillige. Det er også grunn til å bekymre seg for om kvaliteten og stabiliteten i viktige tilbud ivaretas. Det er grunn til å følge ekstra godt med på kultursektoren, siden det er en sektor med mer flytende grenser mellom frivillighet og fast ansatte. Tillitsvalgte trenger mer kunnskap om frivillig sektor og forholdet mellom frivillighet og kommunen.

Det vil fortsatt være viktig for Fagforbundet å arbeide for at kommunale tjenester utføres av egne ansatte i ordinære arbeidsforhold

7.0 Yrkesfaglige resultater og utviklingstrekk

I dette kapittelet går vi nærmere inn på de enkelte fagområder. På flere områder er Fagforbundet en del av spennende og til dels krevende prosesser hvor det ikke er mulig å konkludere med seier, eller endelige beslutninger. Der det er hensiktsmessig er det forsøkt å skissere noen av de utfordringene vi skal arbeide videre med.

7.1 Kirke og gravferd

Fagforbundets kirke – og gravferdspolitikk handler først og fremst om at ansatte i kirken skal ha en arbeidsplass hvor deres rettigheter til et godt og trygt arbeidsmiljø, klar ledelse, HMS, mm ivaretas. Gravferd har en velferdsdimensjon som har lett for å bli oversett. Tradisjonelt har kirken forvaltet ansvaret for gravplasser, i kraft av å være det største trossamfunnet i Norge. Nå er dette i endring, og det etableres nye strukturer for de store høytidene i menneskers liv. Dette kan ha konsekvenser for arbeidstakere, dvs. våre medlemmer, og Fagforbundet må ivareta rollen som deres talerør.

7.1.1 Kirke

September 2022 vedtok Kirkemøtet det som skulle være en endelig organisering av Den norske kirke. Modellen ble vedtatt til tross for at store uavklarte problemstillinger ikke var utredet. Situasjonen for ansatte i kirker og fellesråd sto fortsatt uten klare svar på hvordan styring og ledelse over deres arbeidsplass ville bli i fremtiden. Samtidig var de prisgitt prosessen i det sentrale rettssubjektet, hvor fellesrådenes ansatte ikke hadde krav på medbestemmelse. Fagforbundet arbeidet for å gjøre den nye strukturen/organiseringen mest mulig oversiktlig og forutsigbar for våre medlemmer. Fra seksjonen og forhandlingsavdelingen ble det også arbeidet for at våre medlemmers interesser ble ivaretatt i Kirkerådets arbeid med organiseringsspørsmålet.

Frem mot Kirkemøtet i 2023 fulgte Fagforbundet Kirkerådets arbeid tett og kritisk, og var blant mange sentrale aktører som var tydelige i kritikken av forslagene til vedtak. Dette endte med at kirkemøtet 2023 valgte å sette til side vedtaket fra 2022, og vedta at det fortsatt skal være to arbeidsgiverlinjer i Den norske kirke. Med dette vedtaket fikk lokalkirken en langsiktig avklaring og nødvendig forutsigbarhet.

Gjennom perioden har seksjonen bidratt mye innenfor det yrkesfaglige OU-samarbeidet i KA. I første del av perioden var det særlig revisjon av kirketjenerskolen og kurset møte med mennesker som ble prioritert. I slutten av perioden har mye tid gått til utviklingen av en norsk krematørskole. Rådgiver i seksjonen har både utviklet fagstoff og blitt benyttet som kursholder, i tillegg til å fungere som sensor på to av kirketjenerskolens moduler.

7.1.2 Gravplass

Fagforbundet har vært opptatt av utfordringene knyttet til økende kremasjonsprosent i Norge. Kremasjon står på terskelen til å bli majoritetens gravferdsform, og dette utfordrer sektoren, spesielt lokalt. Kremasjonsprosenten har økt med 10,9 prosentpoeng fra 2012 til 2022, hvorav 6,9 poeng i løpet av de siste fem årene. 2024 var det første året kremasjonsandelen passerte 50 prosent. Fagforbundet mener at det er viktig å forstå driverne bak denne utviklingen og sikre tilstrekkelig krematoriekapasitet.

I 2024 ble det i flere kommuner søkt om mulighet til å etablere private krematorier, i befolkningstette områder. Fagforbundet er kritisk til etablering av private krematorier da det vil kunne bli en skjevfordeling av kremasjonskapasitet i landet, og at det vil bli enda større ulikheter i muligheten til å velge kremasjon framfor kistebegravelse. Fagforbundet sentralt har bistått flere tillitsvalgte med yrkesfaglig/yrkespolitisk argumentasjon.

Fagforbundet er en viktig aktør i gravplassektoren. Først og fremst fordi vi er den største arbeidstakerorganisasjonen, men også fordi gravplasstjenester handler om velferd og samfunnssikkerhet. Saker Fagforbundet har høy grad av eierskap til. Vi har arbeidet for å synliggjøre sektorens betydning for samfunnet og hvordan ulike utviklingstrekk utfordrer eller direkte truer den norske modellen med en tydelig rettighetsbasert gravplasslov. Samarbeidet med Norsk forening for gravplasskultur har vært en viktig arena. Gjennom foredrag på foreningens fagdager og bidrag til fagbladet Gravplassen, har seksjonen fått mulighet til å være med som en tydelig stemme i kanaler som er viktige for utviklingen av sektoren videre. Av tema vi har tatt opp i disse sammenhengene er behovet for en bærekraftig krematoriestructur, gravplass og velferd, utfordringer knyttet til gravplass i et stadig mer flerkulturelt samfunn, gravplass og beredskap samt arbeidsmiljø, etikk og verdighet.

7.1.3 Hva skal vi arbeide med i fremtiden?

Med avklaringen rundt fremtidig organisering av Den norske kirke, kan oppmerksomhet dreies fra påvirkningsarbeid og skjerpet oppmerksomhet på kirkerådets prosesser, til å utvikle vår egen organisasjon slik at vi best mulig kan ivareta våre nåværende og fremtidige medlemmer i sektoren. Her vil særlig to oppgaver bli viktige: Bygge tillitsvalgtstruktur og vitalisere det yrkesfaglige og yrkespolitiske arbeidet tett på medlemmet. Seksjonen samarbeider nå med organisasjonsavdelingen og forhandlingsavdelingen om ulike kurs for tillitsvalgte i KA. Målet er å kunne gi trygghet til å stå i rollen i en sektor hvor mange tillitsvalgte vil kunne oppleve å stå alene.

Det yrkesfaglige samarbeidet i KA-sektoren vil fortsatt være en viktig arena for å sikre medlemmene våre et godt, tilpasset tilbud i en sektor med få ansatte og begrensede ressurser. Ferdigstillelsen av krematørskolen vil bli en viktig milepæl her.

På gravplassområdet vil Fagforbundet være våkne i årene som kommer. Påtrykket fra private initiativ om å bygge opp en krematorieindustri, reiser mange alvorlige problemstillinger knyttet til velferdsdimensjonen ved tjenestene, bærekraft, beredskap og ansattes vilkår – blant annet. Videre ligger det mange utfordringer i byråneringens stadige utvikling av mer sammensatte tjenester med bruk av egne seremonilokaler. Spørsmålet om hvordan vi skal forholde oss til at gravferd er i ferd med å bli en ulikhetsdriver må tas på alvor. Selv om lovverket er tydelig og fokuserer på enkeltinnbyggerens rettigheter, kan gravplassektorens samfunnsoppdrag fremstå utydelig for politikere og folk flest. Dette gjør tjenesteområdet sårbart for privatisering og en generell dreining bort for det offentliges interesse. Dette er første og fremst uheldig med tanke på tjenestenes velferdsdimensjon, men vil også kunne få alvorlige konsekvenser for oppbygging av en nødvendig gravplassberedskap.

7.2 Kultur, bibliotek og ungdomsarbeid

Kultursektoren ble hardt rammet av pandemien. Både under pandemien og i tida etterpå har det vært fokus på gjenoppbygging av kulturlivet, spesielt på statlig hold

Fagforbundet Teater og scene har utvidet perspektivet på det kulturfaglige og kulturpolitiske arbeidet. Det har blitt mer oppmerksomhet rettet mot riksinstitusjoner som teatre og scener. Det har vært viktig å påpeke nødvendigheten av forutsigbare rammevilkår og strukturer for nasjonale og regionale kulturinstitusjoner. Amlengdes avstand, dvs at kunst og kultur ikke skal underlegges politisk kontroll er blitt aktualisert. Videre har det vært et mål å reversere effektene av ABE-reformen som ble innført i 2015.

Fagforbundet Teater og scene har vært pådrivere for arbeidet mot innleie i kultursektoren.

I 2024 ble yrkesseksjonene i fylkene invitert til å arrangere egne, regionale kulturkonferanser, med noe bidrag fra yrkesseksjonen sentralt. Det ble søkt om til sammen 5 konferanser, men bare i Oslo ble planlagte aktiviteter gjennomført. Dette viser at kulturfeltet kan være mer krevende enn andre områder, og at det er vanskeligere å nå kultur-medlemmene i Fagforbundet.

Arbeidet med Fagforbundets kulturstrategi ble påbegynt i siste del av perioden. Arbeidet har bestått av kartlegging og forankring for å finne handlingsrommet for å styrke forbundets posisjon som kulturforbund. Strategiutviklingsarbeidet er nå i sluttfasen, og kulturstrategien forventes ferdigstilt og implementert i løpet av 2025.

7.2.1 Kulturforvaltning

Fagforbundet har i perioden samarbeidet med LO kultur om innstrammingene i arbeidsmiljøloven. Det har kommet to lovendringer om adgangen til innleie og tydeliggjøring av arbeidsgiveransvaret. Arbeidsgiverorganisasjoner har sørget for et unntak fra de nye innstrammingene for kulturfeltet. For Fagforbundet har det vært viktig å sikre at det fremdeles er ansettelser gjennom et ordinært partsforhold i kultursektoren, og ikke gjennom et bemanningsbyrå, slik arbeidsgiversiden ønsker.

Vi er ikke i mål når det gjelder arbeidsmiljøloven. Et permanent unntak for kultursektoren er nå under utredning. Dette er et arbeid som må følges opp når utredningen er ferdig. Det vil være sterke krefter som jobber med å hindre at kultursektoren får samme regulering som øvrig arbeidsliv.

En oppdatering av Kulturloven har lenge vært etterspurt av kulturlivet. Fagforbundet har spilt inn at kultur i større grad må sikres i kommunal planlegging, og opprettelsen av regionale kulturfond som også kommuner kan søke midler fra. Regionale kulturfond ble lansert i forbindelse med Statsbudsjettet for 2025. En revidert kulturlov ble

Prosessen med å revidere kulturloven fra 2007 ble påbegynt i 2023. Fagforbundet har spilt inn at alle skal ha tilgang til kultur, krav om at kommuner må ha kulturlov, og armlengdes avstand. Vi har også spilt inn at fritidsklubb bør sikres i en ny kulturlov, men det har vi ikke fått gjennomslag for. Revidert kulturlov vedtas av Stortinget våren 2025.

Fagforbundet har sammen med Norsk Kulturforum (NOKU) engasjert Telemarkforskning til å kartlegge kommunal kultursektor. Undersøkelsen har vært gjennomført i 2019, 2022 og nå på nytt i 2025. Kartleggingen er et viktig virkemiddel for å få mer kunnskap om hvordan kulturansatte i kommunene opplever sin arbeidshverdag. Det er gledelig at mange kultursjefer i undersøkelsen ville prioritert fritidsklubber høyere enn de gjør i dag, om de hadde hatt ekstra ressurser.

Norsk kulturforum arrangerer Kulturytring i Drammen hvert 2. år, sammenfallende med valgår. Første gang var i 2021. Fagforbundet deltok med eget opplegg, og valgte å se nærmere på kulturarbeideres yringsfrihet. Dette ble belyst med innledninger av to forskere, og en avsluttende panelsamtale. I 2023 hadde Fagforbundet egen stand.

I 2023 var ca 60 kulturarbeidere fra hele landet samlet til kulturkonferanse i Kristiansand. Tittelen på konferansen var «Fremover sammen» og det var allsidige fagbolker; om representasjon og relevans, kvinners rettigheter – feministisk blikk på kultur og samfunn, kommunal kultursektor – mangfold, frivillighet og planarbeid og workshop om rammevilkår, for å nevne noe.

7.2.2 Bibliotek

Fagforbundet har vært medansvarlig for et arrangement under Litteraturfestivalen på Lillehammer. Sammen med andre forbund i LO-arrangement har vi bidratt til en debutantpris for nye forfattere..

Engasjementet i IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) er videreført på nesten samme nivå som før pandemien. Fagforbundet har en representant i «Children and young adults section». I perioden har det vært avholdt IFLA-kongress i Dublin i 2022 (Inspire, Engage, Enable, Connect) og i Rotterdam i 2023 (Let's work together, Let's Library) Fagforbundet deltok med en delegasjon på begge kongresser. I 2024 ble IFLA-kongressen avlyst da det ikke ble oppnådd enighet om rammebetingelser og trygghet for LHBT+-deltakere i Dubai.

Bibliotekmøtet er Norsk bibliotekforenings landsmøte og en viktig møteplass for biblioteksansatte. Fagforbundet har deltatt med egne seminarer om medvirkning og yringsfrihet. Det er blitt arrangert mingletreff for Fagforbundsmedlemmer i tilknytning til arrangementet.

Fagforbundet har også vært medansvarlig for et arrangement under Litteraturfestivalen på Lillehammer. Sammen med andre forbund i LO kultur har vi bidratt til en debutantpris.

Engasjementet i IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) er videreført på nesten samme nivå som før pandemien. Fagforbundet har en representant i «Children and young adults section». I perioden har det vært avholdt IFLA-kongress i Dublin i 2022 (Inspire, Engage, Enable, Connect) og i Rotterdam i 2023 (Let's work together, Let's Library) Fagforbundet deltok med en delegasjon på begge kongresser. I 2024 ble IFLA-kongressen avlyst da det ikke ble oppnådd enighet om rammebetingelser og trygghet for LHBT+-deltakere i Dubai.

Bibliotekmøtet er Norsk bibliotekforenings landsmøte og en viktig møteplass for bibliotekansatte. Fagforbundet har deltatt med egne seminarer om medvirkning og ytringsfrihet. Det er blitt arrangert mingletreff for Fagforbundsmedlemmer i tilknytning til arrangementet.

7.2.3 Ungdomsarbeid – fritidsklubb og åpne møteplasser for ungdom

I etterkant av pandemien har flere rapporter pekt på betydningen av kultur og fritidstilbud for barn og unge. Samtidig bidrar en svak kommuneøkonomi til at flere kommuner legger ned slike fritidstilbud. I perioden har Fagforbundet samarbeidet med Landsforeningen Ungdom og fritid om et nytt rammeverk for fritidsklubber. Rammeverket er en videreutvikling av de tidligere kvalitetskriteriene. Hensikten med rammeverket er å ha noen minstekrav, eller fellesnevner, som fritidsklubber og åpne møteplasser for ungdom skal bygge på.

Yrkesseksjonen har brukt alle anledninger til å fremheve betydningen av fritidsklubb, i alle høringer og innspillsmuligheter har vi lagt vekt på fritidsklubbens betydning som kulturarena, som medvirkningsarena og som en forebyggende arena. Vi har vektlagt betydningen av at også fritidsklubber blir omfattet av regionale kulturfond. I forskningen Telemarksforskning utførte for oss i 2022 ønsket vi særlig å undersøke rammevilkårene for fritidsklubb. I arbeidet med frivillighetsstrategien ble betydningen av fritidsklubb som arbeidsplass vektlagt.

Samarbeidet med Landsforeningen Ungdom og fritid er videreført. Dette kommer tydeligst til syne i forbindelse med de årlige landskonferansene for ungdomsarbeidere. Fagforbundet var medarrangør for Landskonferansene i 2022 og 2024. Begge ganger med stand og egne arrangementer underveis.

I LO kultur blir fritidsklubb trukket fram i hvert møte. Hver gang vi er på Stortinget for å gi innspill til statsbudsjettet trekker vi også fram betydningen av fritidsklubb.

Det er større forståelse for betydningen av barn og unges fritid og aktivitetstilbud. Det bevilges store summer til aktivitetsarenaer, og fritidsklubbene har også fått et løft. Fritidsklubløftet er finansiert av Gjensidigestiftelsen, og innebærer en satsning over 5 år. Fagforbundet må gjennom sine kanaler bidra til større bevissthet om fritidsklubbenes potensiale, og fortsatt arbeide for tryggere rammevilkår for de ansatte.

7.2.4 Hva skal vi jobbe videre med?

I en urolig verden og et stadig mer klassedelt og segregert samfunn er det viktig å arbeide for at de åpne og inkluderende møteplassene i lokalsamfunn bevares. Kunst og kultur er en viktig del av infrastrukturen og verdiplattformen i et samfunn. Det forutsetter kompetente kunstnere og kulturarbeidere som har ressurser til å utvikle, planlegge og iverksette tiltak. Yrkesseksjonen har som mål at Fagforbundets verdier og politikk skal sette sitt preg på kunst- og kulturlivet både lokalt og nasjonalt.

Da må vi arbeide både med synlighet og innhold. Arbeidet med kulturstrategien har vist at det vil være nødvendig å tilby medlemstilbud som konferanser eller samlinger fra sentralt hold. Det vil være nødvendig å bruke ressurser på annonser for å bidra til synlighet. Det vil også være nødvendig å arbeide politisk. Utfordringen på den kommunale delen av kultur-

livet; den kulturelle grunnmuren, er at det først og fremst er lokalpolitiske prioriteringer som styrer tilbudene. Fagforbundet må derfor engasjere sine medlemmer og tillitsvalgte til å jobbe for å vise betydningen kultur har for individ og samfunn.

Det er viktigere enn før å styrke bibliotekenes rolle som uavhengig informasjons- og kunnskapsformidler. Dette krever både ansattressurser og tilgang til digitale plattformer. Bibliotekenes rolle som lavterskel møtested og debattarena blir også truet av økonomiske nedgangstider i mange kommuner.

7.3 Oppvekst

I 2021–2022 hadde yrkesseksjonen mye oppmerksomhet rettet mot smittevernregler og konsekvenser av disse i barnehage, skole og SFO. Våre ansatte var en viktig del av første-linja i samfunnsmaskineriet. I tillegg har vi vært opptatt av hvilke konsekvenser pandemien har hatt for barn og unge, og for arbeidsforholdene for våre ansatte.

I perioden har arbeidet med fagfornyelsen og utviklingsredegjørelsen vært en overordnet oppgave. Utviklingsredegjørelsen har sett på sammenhengen mellom fagenes innhold og samfunnsutviklingen. I dette arbeidet har Fagforbundet bidratt aktivt med forbundets politikk på oppvekstforhold og samfunnsutvikling.

Ny opplæringslov med forskrifter ble vedtatt i Stortinget. Fagforbundet har vært aktivt med i utformingen av den nye loven via referansegrupper og høringsinnspill. I tillegg deltar vi i referansegrupper som følger med på hvordan implementeringen har vært ute i skolene. Vi ser at det er behov for å styrke våre lokale tillitsvalgte.

I perioden har vi etablert/videreført et godt samarbeid med Foreldreutvalgene for barnehage og skole (FUB/FUG). Samarbeidet er av praktisk karakter i forbindelse med Barnehagedagen, og av mer politisk karakter i forbindelse med høringer på hhv barnehage- og skolefeltet.

I tråd med hovedlinjene for oppvekstfeltet har vi satt lekens betydning på agendaen, og arbeidet mot et for teoritungt preg i barnehage, SFO og ut grunnskolen.

7.3.1 Barnehage

For barnehageansatte har bemanningskrisa som mange opplever hatt stort fokus. Det er dokumentert at barnehageansatte har en krevende arbeidshverdag, og det er bekymring for rekruttering til yrket og sykefravær som følge av belastningen.

7.3.1.1 Veileder om bemanning

På landskonferansen 2022 kom det mange forslag om at bemanningen i barnehagen skal gjelde hele åpningstiden. Under pandemien ble det tydelig at dagens bemanningsnorm var tilpasset kortere åpningstid. Regjeringen fikk våren 2025 på plass en veileder om tilstrekkelig bemanning i barnehagen. Denne veilederen påpeker at barnehageeier skal sørge for at barnehagen har rutiner og jobber langsiktig med å sikre tilstrekkelig bemanning. Dette arbeidet må gjøres i samarbeid med de lokale partene og vernetjenesten.

7.3.1.2 Nettverk for barnehagelærere

Fagforbundet har en egen arbeidsgruppe for barnehagelærere, da har ansvar for å gjennomføre digitale nettverk for barnehagelærere. De kom i gang med arbeidet i 2024. I tillegg har arbeidsgruppa bidratt til arbeid med ny læreplan for barnehagelærere og utvikle politikk på fagområdet og av markering av den internasjonale lærerdagen.

7.3.1.3 Barnehagedagen

Barnehagedagen markeres hvert år. Markeringen har utviklet seg fra år til år, men det faste innslaget er et faglig seminar som arrangeres av Foreldreutvalget for barnehagen (FUB) Utdanningsforbundet og Fagforbundet i fellesskap.

Markeringen har hatt ulike overskrifter:

- 2022: Vennskap – du og jeg
- 2023: Liten, men viktig
- 2024: Stedet mitt
- 2025: La leken leve!

Barnehagedagen markeres over hele landet, og Fagforbundets medlemmer og tillitsvalgte bidrar til å sette søkelyset på kvalitet og aktivitet i barnehagene.

7.3.1.4 Barnehageforliket

I 2024 ble det inngått et nytt barnehageforlik på Stortinget. Fra Fagforbundets side har det vært jobbet politisk for å sikre gode løsninger for fellesskapet og våre medlemmer. Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst har vært opptatt av å gi medlemmene god informasjon om hvilke konsekvenser forliket har for våre medlemmer både i private og kommunale barnehager.

7.3.1.5 Regjeringens nasjonale barnehagestrategi mot 2030

Regjeringens barnehagestrategi kom i 2023. Den peker på tre hovedområder:

- Inkludering og deltakelse
- Kompetanse og bemanning
- Kvalitet og styring

Yrkesseksjonen har arbeidet aktivt for at alle barnehager skal være inkluderende og at alle barn skal kunne delta i leken og det sosiale samspillet i barnehagen. Dette harmonerer godt med Fagforbundets prinsipper og yrkesseksjonens hovedlinjer for 2022–2025. Yrkesseksjon kirke, kultur har oppfordret barnehager og skoler til å markere samisk nasjonaldag 6. februar. Videre har vi bidratt til at ansatte i barnehagene har mer kompetanse om kjønns- mangfold/inkongruens gjennom å delta i referansegrupper for Rosa kompetanse barnehage. Arbeidet med «Menn i barnehage» har også et inkluderingsperspektiv.

Barnehageansatte er omfattet av ordningen med statlige kompetansemidler, og har mulighet til å utdanne seg mens de er i arbeid. Fagforbundet har støttet opp om ABLU-ordningen (arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning)

Fagforbundet har vært involvert i følgeforskningen om implementering av rammeplanen til barnehagene, som ble avsluttet med konferanse i Bergen våren 2024. Følgeforskningen viser at det er en sammenheng mellom kvalitet og bemanningen. Bemanning er en forutsetning for at barnehagen skal være et godt og trygt sted for barna å oppholde seg, og en god arbeidsplass for de ansatte.

7.3.2 Skole

Det har vært viktig for Fagforbundet å være en aktiv og relevant arbeidstakerorganisasjon for medlemmer som jobber i skolen. Assistenter, fagarbeidere og miljøterapeuter er en viktig del av laget rundt eleven, og må inkluderes i partsarbeidet på den enkelte skole. I perioden er det vedtatt en ny opplæringslov, og yrkesseksjonen vil følge med på hvordan denne blir implementert i skolen, og særlig hvordan endringer vil påvirke arbeidsforhold for våre medlemmer.

7.3.2.1 «Skolemiljøansattes roller og kompetanse i laget rundt eleven»

Fagforbundet engasjerte i 2023 Nordisk institutt for studier på innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) til å undersøke kompetanse og roller for de som jobber i skolen uten å være lærere; de skolemiljøansatte. Undersøkelsen viste at nesten halvparten av de skolemiljøansatte jevnt over trives i jobben sin, og opplever anerkjennelse fra elever og foresatte. Mange opplever imidlertid at deres kompetanse i liten grad blir anerkjent, og de blir i liten grad involvert i systematisk utviklingsarbeid. Det er også en stor utfordring at om lag 50 % av de skolemiljøansatte ikke blir inkludert i opplæring og kompetanseutvikling på arbeidsplassen. Medvirkningsmøter blir gjerne gjennomført mens de jobber med elever som har behov for tett oppfølging gjennom skoledagen.

Yrkesseksjonen har arbeidet systematisk for å spre kunnskap om de skolemiljøansattes roller og kompetanse i organisasjonen. Rapporten har vært en øyeåpner for mange, og kanskje også en døråpner. Det er en styrke å ha uavhengig forskning å vise til i diskusjoner med arbeidsgivere og andre samarbeidsparter.

Yrkesseksjonen har også arbeidet for at skolemiljøansatte skal omfattes av statlige kompetansemidler.

7.3.2.2 Skolefritidsordningen

Rammeplanen for SFO (2021) la vekt på at SFO skal være et «trygt og inkluderende sted hvor alle barn føler seg velkomne og trives» SFO skal gi barna muligheter til lek og forskjellige aktiviteter. Det skal være tett samarbeid med foreldrene, og personalet skal ha relevant kompetanse og muligheter for faglig utvikling.

Implementering av rammeplanen ble evaluert i 2023, og konkluderer med at det trengs bedre bemanning og kompetanseheving i SFO for at det skal være et tilfredsstillende tilbud. De ansatte må ha tid til planlegging og samarbeid. Fagforbundet har i flere sammenhenger meldt behovet for at elever som får ekstra ressurser på skolen, også må få dette med seg over til SFO. Når allerede knappe ansattressurser også skal følge opp mer krevende barn, blir det ikke et godt tilbud til noen. Det kan virke som at dette argumentet er i ferd med å «feste seg», og at skoleeiere og myndigheter erkjenner at dette er en uholdbar situasjon.

Det er ingen tvil om at SFO bidrar til økt inkludering, og det er et mål at SFO skal være et realistisk tilbud til alle barn. Regjeringen har foreslått en utvidet rett til 12 gratis SFO for 3. trinn. Det er bekymringsfullt at verken bemanning eller arealer er foreslått styrket. Framover blir det viktig at SFO-ansatte har de ressursene som trengs for å arbeide etter rammeplanen.

7.3.2.3 Egen SFO-dag

Under Landskonferansen i 2022 ble det etablert en merkedag for SFO; første onsdagen i september. Dagen er blitt markert med synlighet på sosiale medier fra Fagforbundet sentralt, og arbeidsplassbesøk lokalt.

7.3.2.4 Barne- og ungdomsarbeiderdagen

Under Landskonferansen i 2022 ble det etablert en merkedag for barne – og ungdomsarbeideren: 3.november. Dagen er blitt markert med synlighet på sosiale medier fra Fagforbundet sentralt, mens mange tillitsvalgte har besøkt arbeidsplasser med fagarbeidere, og hatt med kake, eller Fagforbundet-gaver.

Det viktigste er likevel arbeidet som er gjort for å tydeliggjøre fagarbeiderens kompetanse og den ressursen fagarbeidere er på sine arbeidsplasser. I en mer lekende og praktisk oppvekstsektor vil fagarbeiderens kompetanse være uvurderlig.

7.3.2.5 IMTEC

Fagforbundet samarbeider med Stiftelsen IMTEC om prosjekter som skal styrke partsarbeidet i oppvekstsektoren. Utgangspunktet er flere viktige reformer på oppvekstfeltet, og troen på at disse utfordringene løses best i fellesskap, av flere faggrupper. Fagforbundet er opptatt av å fremme partsarbeidet/trepartssamarbeid som en viktig arena for faglig og organisatorisk utvikling. I denne sammenhengen har NIFU-rapporten vært et viktig bidrag inn i arbeidet, og yrkessseksjonens rådgivere har deltatt på flere møter og presentert innholdet i rapporten.

7.3.3 Hva blir viktig framover?

Yrkessseksjonen vil jobbe videre med å sikre bemanning og kvalitet i oppvekstsektoren. Som nevnt er det en beviselig sammenheng mellom bemanning og kvalitet. Dette vil bli enda viktigere framover, siden den demografiske utviklingen tilsier at det blir for få hender til jobbene som skal gjøres. Det er helt nødvendig at ikke oppvekstsektoren blir en salderingspost i framtidas regnskap. Barnehage, skole og SFO er en av bærebjelkene i samfunnet, og vi trenger kloke hoder og varme hender i oppvekstsektoren.

Det må være interessant og trygt å jobbe i oppvekstsektoren, og vi vil vektlegge arbeidet for å forhindre at ansatte utsettes for vold og trusler. Det er viktig at flest mulig har kunnskap om å forebygge vold og trusler.

Oppvekstsektoren er en politikk tung sektor, og det er krevende med store endringer. Yrkessseksjonen vil følge med på hvilke konsekvenser den nye opplæringsloven får for våre medlemmer.

Framover blir det viktig å sørge for at LOs referansegruppe også tar med seg våre synspunkter på fellesskolen til arbeidet i *Utvalget for framtidens fellesskole*.

Fagforbundet ser positivt på utviklingen mot en mer praktisk skole. Dette vil kunne bidra til at flere barn og unge opplever mestring i flere fag, og at flere får gleden av å skape og produsere det samfunnet har bruk for.

FAGFORBUNDET

Yrkesseksjon kirke, kultur og oppvekst
6. ordinære landskonferanse
26.–27. november 2025